

Noter til moduler

Modul 1

Introduktion til organisationsanalyse i en sundheds kontekst

Denne første undervisningsgang vil vi starte med at tale om, hvad der kendetegner en organisation, og hvorfor det er væsentligt for jer at lære om organisationsanalyse. Det centrale for faget er at blive i stand til at analysere sundhedsvæsenets organisatoriske problemstillinger ud fra relevante teorier og begreber.

Tekst: *Jaffee, Gawande, Kuziemsky*

Jaffee

- Jaffee giver en kort introduktion til hvad en organisation er – og ikke mindst til den pointe, at man kan forstå organisationer på forskellige måder.
- Vi vil bruge Jaffees opdeling i organisationselementer, organisationsdefinitioner og organisationsbilleder som udgangspunkt for nogle spørgsmål, der bliver gennemgående på kurset.

Tre vigtige spørgsmål som skal stilles når man læser organisationsanalyser:

1. Hvilke organisatoriske elementer fokuserer analysen på? (organisatoriske elementer)
2. Hvilke eksplicit eller implicit definition af en organisation arbejder analysen med? (organisationsdefinition)
3. Hvilket billede/grundlæggende antagelse trækker analysen på? (organisationsbillede).

De tre meta-teoreter Jaffe kommer ind på:

- ***Rational system perspective:*** Organisationer er kollektiver med tydelige formelle sociale strukturer orienteret mod specifikke mål.
Systemperspektiv der fokuserer på systemer som et rationelt system - organisationer der forstår organisationer med rationelle systemer.

En gruppe af teorier der fokuserer på systemernes formål.

Rationalitet skal forstås som ***mål/middel-rationalitet*** (filosofi forløbet). Man tænker på hvordan det bidrager til at opnå et givet mål

- ***Natural systems perspective:*** Systemet er ikke et mål/middel system, men et system der ligner økologi. Den er fremvoksende, udviklende, tilpassende → forståelsen handler mere om hvad det er for et naturligt system der er tale om. Hvordan vokser mål frem og fortrænger andre mål? Der er fokus på udvikling og forandring.
Derudover er der også meget fokus på hvordan mennesker agerer i et sådan system -

Teknologi har en variabel ontologi: Actor-NetworkTheory

Havde samme spørgsmål – hvorfor egentlig antage at der i udgangspunktet er forskel på det naturlige og det samfundsskabte?

Kom fra en tradition af videnskabsstudier, der var begyndt at se på hvordan sociale forhold som økonomiske og politiske interesser havde haft indflydelse på udvikling af videnskab og teknologi

I praksis: Latour. fl. interesserede sig for at forstå hvordan videnskab og teknologi *blev til* – Hvordan det *gøres i praksis* frem for hvad det *er i sig selv* åen antropologisk tilgang. Det Latour og de andre kunne se var at forskerne var 'heterogene ingeniører' – de arbejdede både med det vi normalt tænker som sociale aktører og forhold – andre forskere, til politik og økonomi, til etik, til deres familie, deres prestige og karriere – og så med de ting vi tænker på som tekniske eller naturlige – måleinstrumenter, tal, statistik, biologiske prøver, formler m.m.

Den måde forskerne i disse laboratorier arbejdede gav ikke sociologerne nogen grund til at sige at der var forskel på den betydning de tekniske eller naturlige elementer havde for hvad der endte med at blive den endelige videnskabelige 'sandhed' end de såkaldte 'sociale' elementer. Snarere så det ud som om det var evnen til at kombinere disse **heterogene elementer** på holdbare måder, der gjorde det muligt for forskerne at hævde at de havde **fundet**, frem for **lavet** en videnskabelig sandhed.

Handler mere om princippet om hvordan man kan analysere organisationerne → 4 principper som er grundlæggende i ANT:

1. **Symmetri:** Vær **symmetrisk** i din analyse af netværkets elementer - handler om at se på alle elementer

Vi står aldrig overfor "natur", "teknologi" eller "samfund" i rene former, kun **netværk** af forbindelser. At forstå disse forbindelser kræver det, at vi bruger de sammen betegnelser for elementerne, der skaber netværkene, frem for på forhånd at adskille dem.

En aktant er: Ethvert element (menneske, organisation, dyr, bakterie, apparat, tekst) i et netværk, der spiller en aktiv rolle i at etablere, stabilisere eller ændre netværket

En aktants magt afhænger af:

- I hvilken grad den formår at lave stabile forbindelser til andre aktører
- I hvilken grad den formår at handle på vegne af disse aktører (**talsperson**)

Det vil altså sige, at standardisering er formuleringer, regler og anvendelser af systematiske med henblik på en vis ensartethed og forenkling af produkter, metoder og funktioner på tværs af tid og rum.

- Det fremmer rationalisering og forbedrer økonomi og kvalitet inden for erhvervsliv, teknik, videnskab og administration.
- Standardisering er en måde, der styrer regler, skriftlige rutiner og procedure
- Fra et traditionelt organisationsteoretisk perspektiv en rationel integrationsmekanisme, der kan sikre mod fragmentering og idiosynkrasi (=individuelle og uigennemskuelige handlemåder) i forbindelse med øget differentiering
- Målet med standardisering er en rationel organisation - rationel beslutningstagen - rationel medicin
- Standardisering er en måde at undgå behov for gensidig tilpasning og direkte tilsyn (andre måder at opnå integration/koordinering)

Standardisering som koordineringsmekanisme i den formelle struktur

- *Standardisering af arbejdsopgaver*; Regler, skriftlige rutiner og procedure (Bureaukratiet)
  - **Fordelene** ved at standardisere arbejdsopgaverne er, at der forudsigelighed. Man har lettere ved at forudsige organisationens tilstand.
  - **Ulemperne** er så ufleksibelt/rigid adfærd/mangel på innovation → dårlig til at håndtere det uforudsigelige og det passivisere ansatte (cog in the machine; En eller noget, der er funktionelt nødvendigt, men af lille betydning eller betydning inden for en større operation eller organisation
- *Standardisering af resultater*; evalueringer, målstyring
  - **Fordelene** er, at der er frihed, decentralisering, kreativitet
  - **Ulempen** er målforskydning, altså at organisationens mål forskydes for at nå egne mål → overdreven regelfokus, overmåling
- *Standardisering af viden*; uddannelse, træning
  - **Fordelene** er faglighed, udvikling og innovation
  - **Ulemperne** er professionskampe og ledelsesmodstand, fordi man har med folk som er stærkt begavede og har af den grund også noget at sige om alt.
- *Standardisering af normer*; Organisationskultur